

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії  
ДВНЗ «УжНУ», ректор

\_\_\_\_\_ проф. Володимир СМОЛАНКА

\_\_\_\_\_ 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для вступників на навчання для здобуття ОС магістр

за спеціальністю 013 Початкова освіта

(код, назва)

(на основі здобутого освітнього ступеня “бакалавр”, освітнього ступеня “магістр”,  
освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст”)

РОЗРОБЛЕНО

Фаховою атестаційною комісією з  
спеціальності «Початкова освіта»

Голова комісії:  
Розлуцька Г.М.

Ужгород – 2024

## 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**Загальні відомості.** Програма складена відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) спеціальності 013 Початкова освіта.

Прийом абітурієнтів для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 013 Початкова освіта на основі ступеня бакалавра спеціальності 013 Початкова освіта або на основі ступеня бакалавра, здобутого за неспорідненим напрямом, проводиться за результатами фахового вступного випробування, що відбувається у формі усного іспиту.

**Мета вступного випробування** полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань і практичних умінь та навичок, необхідних для опанування нормативних дисциплін та дисциплін професійної підготовки за програмою підготовки фахівця ступеня магістр за спеціальністю 013 Початкова освіта.

**Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів.** Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки магістрів за спеціальністю 013 Початкова освіта, абітурієнти повинні мати базову вищу освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі 01 Освіта/Педагогіка. Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

## 2. ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВІДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Педагогіка («Основи педагогіки», «Дидактика», «Теорія виховання», «Школознавство»).
2. Методика навчання освітньої галузі «Математика».
3. Методика навчання української мови та літературного навчання
4. Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»
5. Музика, образотворче мистецтво та методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»
6. Методика навчання освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура».

## 3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

### 1. Педагогіка («Дидактика», «Теорія виховання», «Школознавство»).

#### Дидактика

Система педагогічних наук. Основні педагогічні категорії. Взаємозв'язки між напрямками педагогічної науки. Місце дидактики в системі педагогічних наук.

Загальні та змістові засади дидактики. Предмет, завдання, функції, термінологічний апарат дидактики. Становлення дидактики як науки. Зв'язок дидактики з іншими науками і педагогічним досвідом. Проблеми і методи дидактичних досліджень. Зміст освіти в національній школі. Державні нормативні документи про зміст освіти. Стандартизація змісту освіти.

Поняття про освітній процес, структуру та його організаційні основи. Поняття про освітній процес цілісну систему та його сучасна характеристика. Освітній процес в умовах дистанційного навчання, епідеміологічних або військових обмежень.

Основні функції та види навчання. Закони, закономірності і правила навчання. Принципи навчання: сутність, класифікація, характеристика. Методи навчання. Форми навчання. Урок-основна форма організації навчання. Позаурочні форми організації навчання. Технології навчання. Засоби навчання й навчальне обладнання. Передумови успіху навчальної діяльності.

Дидактика початкової освіти. Початкова освіта як система. З історії розвитку початкової освіти в Україні. Початкова освіта за рубежом. Творці гуманістичних педагогічних ідей (регіональний аспект). Нові законодавчо-нормативні засади початкової освіти.

Концепція «Нова українська школа». Ключові компетентності НУШ. Реалізація компетентнісного підходу у змісті початкової освіти та нормативно-методичному забезпеченні. Оновлення змісту початкової освіти: методологічний, законодавчий, дидактичний аспекти. Компетентнісний підхід до змісту початкової освіти. Варіативність освітнього процесу у сучасних умовах. Організація навчання в контексті шкільної реформи НУШ. Типові освітні програми початкової освіти та їх навчально-методичне забезпечення.

Гуманізація освітнього середовища. Особистісно-орієнтована модель освіти. Педагогіка партнерства. Зміна рольового репертуару вчителя в початковій освіті. Основні завдання, права та обов'язки. Напрями та зміст роботи вчителя в ЗЗСО І ст. Діагностична, організаторська, виховна, координаційна та стимулювальна функції.

Дистанційне навчання. Реалізація новацій у нестандартних формах організації навчання. Інтегровані уроки. Позаурочні форми навчання. Сучасні підручники та посібники для початкової школи.

Контроль і оцінювання навчально-пізнавальної діяльності учнів. Дидактичні вимоги до організації контрольної-оцінювальної діяльності вчителя. Нові форми контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів: тестові завдання та освітні портфоліо. Державна підсумкова атестація, її зміст, форма та порядок проведення.

Співпраця вчителя та батьків учнів під час освітнього процесу в умовах війни. Особливості під організації освітнього процесу час війни. Бесіди з дітьми про війну та її новини. Допомога дитині виражати емоції, пережити втрату. Створення безпечного онлайн-простору.

### **Теорія виховання.**

Виховний процес як цілеспрямований процес взаємодії педагогів і учнів. Сутність і мета виховного процесу в початковій школі. Особливості виховного процесу в гуманній педагогіці. Результативність виховного процесу в початковій школі. Особливості психічного розвитку молодших школярів та їх врахування у виховному процесі. Особливості організації виховного процесу в початковій школі.

Методи впливу на свідомість та почуття молодших школярів, їх мета, особливості використання в початковій школі. Пояснення, розповідь, бесіда,

лекція як вербальні способи впливу на свідомість учнів; методика їх проведення з молодшими школярами. Метод прикладу. Наслідування як основа прикладу. Механізм наслідування у вихованні молодших школярів.

Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки молодших школярів, їх мета, особливості використання в початковій школі. Педагогічна вимога. Пряма і опосередкована форми вимоги. Громадська думка, як відображення колективних вимог, шляхи її формування в початкових класах. Привчання, вправи, доручення як прийоми формування поведінки молодших школярів; особливості їх організації в початковій школі. Виховні ситуації, їх мета, види, організація та проведення у початкових класах.

Методи стимулювання поведінки молодших школярів, їх мета, особливості застосування. Основні прийоми заохочення та покарання в початкових класах. Педагогічні вимоги до застосування заохочень та покарань. Змагання як стимул розвитку ініціативи, активності, відповідальності молодших школярів. Особливості організації та проведення змагання в початковій школі.

Методи контролю за ефективністю виховання молодших школярів, їх мета. Педагогічне спостереження, бесіди, опитування, аналіз результатів діяльності, виконання доручень, створення виховних ситуацій, особливості їх застосування в початковій школі.

Планування роботи класовода. Різноманітні підходи щодо планування роботи. Види планів виховної роботи педагогів з молодшими школярами. Індивідуальний план роботи класовода, його мета, завдання в початковій школі. Структура індивідуального плану роботи класовода. План виховного заходу в початковій школі, його мета та структура. Аналіз діяльності класовода в початковій школі.

Значення педагогічної освіти батьків у вихованні дітей, розкриття шляхів підвищення її рівня. Педагогічна культура батьків, її основні компоненти: загальна культура особистості; особистісні якості батьків; психолого-педагогічні знання; навички, вміння догляду за дітьми; культура педагогічного впливу. Ознаки педагогічної культури батьків. Методика формування педагогічної культури батьків учнів початкової школи.

Батьківські збори у початковій школі, їх мета та завдання. Особливості підготовки та проведення батьківських зборів у початковій школі. Форми проведення батьківських зборів у початковій школі.

Вікові особливості класного колективу молодших школярів. Психолого-педагогічні закономірності формування колективу учнів початкової школи. Завдання вчителя початкової школи щодо формування учнівського колективу. Етапи розвитку дитячого колективу. Суспільна думка колективу і психологічні особливості її формування в молодшому шкільному віці. Накопичення та розвиток позитивних традицій колективного життя. Самоврядування в колективі учнів початкових класів.

Мета і завдання колективної творчої діяльності. Особливості методики колективної творчої діяльності в початковій школі. Етапи організації колективної творчої діяльності. Підготовка та проведення колективних творчих справ у початковій школі.

Виховний простір як чинник розвитку особистості молодшого школяра. Компоненти створення виховного простору для молодших школярів. Особливості створення середовища для молодших школярів. Характеристика природного, соціального, навчального, ігрового, технологічного і психолого-педагогічного середовища для учнів початкової школи. Роль вчителя початкової школи у створенні середовища для учнів.

## **2. Методика навчання освітньої галузі «Математика»**

Методика вивчення математики в дочисловому періоді. Властивості й відношення предметів. Взаємне розміщення предметів. Практичні вправи з групами предметів. Розвиток та формування в дітей загальних навчальних умінь і навичок.

Методика вивчення нумерації чисел в концентрі «Десяток». Ознайомлення з числом і відповідною цифрою. Порівняння чисел. Склад числа.

Методика вивчення додавання і віднімання в межах 10. Знаходження суми, різниці предметних множин перелічуванням елементів. Ознайомлення з діями додавання і віднімання, зв'язок між ними. Додавання і віднімання в межах даного числа. Складання і заучування таблиць додавання і віднімання в межах 10. Додавання і віднімання чисел групами та переставна властивість додавання.

Методика вивчення нумерації чисел в межах 100. Нумерація чисел 11-20. Нумерація чисел 21-100. Нумерація чисел 21-39. Нумерація чисел 40-89. Нумерація чисел 90-100. Нумерація чисел 1-100 (лічба десятками).

Методика вивчення додавання і віднімання в межах 100. Табличне додавання і віднімання в межах 20 з переходом через 10. Усне додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через десятку. Письмове додавання і віднімання двоцифрових чисел з переходом через десятку. Усне додавання і віднімання двоцифрових чисел з переходом через десятку.

Методика вивчення множення і ділення в межах 100. Поняття дії множення і ділення. Зв'язок між діями множення і ділення. Табличні випадки множення і ділення.

Методика вивчення нумерації в концентрі 1000. Лічба чисел в межах 199. Утворення числа 200 і назва чисел третього розряду. Утворення трицифрових чисел із сотень, десятків і одиниць. Читання чисел, записаних у нумераційній таблиці. Запис чисел у нумераційну таблицю. Запис і читання трицифрових чисел. Визначення числа сотень і десятків у трицифрових числах.

Арифметичні дії в межах 1000. Усне додавання і віднімання. Письмове додавання і віднімання. Усне множення і ділення. Властивості множення і ділення. Позатабличні випадки множення і ділення (3 кл.). Окремі випадки множення і ділення з 0 і 1 (3 кл.). Множення і ділення розрядних чисел. Письмове множення і ділення в межах 1000.

Методика вивчення нумерації багатоцифрових чисел. Чотирицифрові числа. Утворення, називання і читання 4-вих чисел в межах 2000. Читання і запис 4-вих чисел в межах 2000. Лічба тисячами до 10000. Утворення, читання і записування будь-яких 4-вих чисел. Визначення числа десятків, сотень і тисяч у числі.

П'ятицифрові числа. Утворення, читання і записування п'ятицифрових чисел у межах 20000. Утворення числа 20000 і запис п'ятицифрових чисел в межах 100000 лічба десятками тисяч до 100000. Утворення, читання і записування будь-яких п'ятицифрових чисел. Порівняння чисел, визначення числа десятків, сотень і тисяч у п'ятицифровому числі.

Шестицифрові числа. Утворення, називання і читання шестицифрових чисел у межах 20000. Утворення числа 20000 і лічба сотнями тисяч до 100000. Утворення, читання і записування будь-яких шестицифрових чисел. Нумерація шестицифрових чисел. Таблиця розрядів і класів.

Арифметичні дії над багатоцифровими числами. Додавання і віднімання багатоцифрових чисел. Множення і ділення багатоцифрових чисел: множення на одноцифрове число; закони множення; ділення на одноцифрове число; множення на розрядні числа; ділення на розрядні числа; ділення на двоцифрові, трицифрове числі; ділення на двоцифрове число.

Функціональна пропедевтика в початкових класах. Зв'язок між змінними величинами. Словесний, табличний способи завдання функціональної залежності. Лінійна залежність ( $5 \cdot a + 7$ ,  $100 - a \cdot 2$ ). Прямо пропорційна залежність. Обернено пропорційна залежність. Використання буквеної символіки для узагальнення знань. Залежність між величинами: ціна, кількість, вартість; швидкість, час, відстань.

Дроби. Методика над задачами, пов'язана з дробами. Поняття частини і дробу. Порівняння дробів. Задачі на знаходження частини від числа. Задачі на знаходження числа за його частиною. Задачі на знаходження дробу від числа. Задачі на знаходження числа за дробом.

Алгебраїчна пропедевтика в початкових класах. Формування і розвиток уявлень про змінну, вираз із змінною. Методика розв'язування рівняння. Методика розв'язування нерівностей. Розв'язування задач з буквеними даними.

Методика вивчення величин в початкових класах. Довжина. Маса. Площа. Об'єм. Час.

Геометрична пропедевтика в початкових класах. Вивчення геометричного матеріалу в 1 класі. Геометрична пропедевтика в 2 класі. Вивчення геометричного матеріалу в 3 класі. Геометрична пропедевтика в 4 класі.

Текстові задачі в курсі математики початкових класів. Функції текстових задач. Етапи роботи над простою і складеними задачами.

### **3. Методика навчання української мови та літературного навчання**

Предмет і завдання курсу. Предмет і завдання курсу «Методика викладання української мови у початкових класах». Змістовні лінії Державного стандарту початкової загальної освіти в галузі «Мови і літератури». Аналіз навчальної програми з рідної мови.

Методи і прийоми навчання мови. Традиційні методи навчання української мови. Звуковий аналітико-синтетичний метод навчання, його особливості. Індукція і дедукція як методи вивчення фонетико-граматичного матеріалу. Пояснювально-ілюстративний метод, його переваги та недоліки. Прийоми аналізу, синтезу, імітації, показу артикуляції. Інтерактивні технології

навчання. Метод практичних вправ. Види орфографічних вправ, методика їх проведення у початкових класах.

Навчання грамоти. Методика проведення уроків навчання грамоти. Основні періоди навчання грамоти. Добукварний період навчання грамоти, методика проведення уроку цього періоду. Психологічні та лінгвістичні основи навчання грамоти. Особливості першого етапу букварного періоду навчання грамоти. Прийоми вивчення букв на позначення голосних, приголосних. Прийоми роботи над звуковими та складовими моделями слів, речень. Особливості другого етапу букварного періоду навчання грамоти. Прийоми роботи з буквами Ъ, Я, Ю, Є, Ї, Г, ЙОТ (Й); ДЖ, ДЗ на позначення одного звука, ознайомлення з апострофом. Методика ознайомлення з новою буквою та звуками, які позначаються нею на письмі. Урок читання і письма в післябукварний період навчання грамоти.

Методика розвитку мовлення. Види вправ з розвитку мовлення на уроках рідної мови. Вчення про тісний взаємозв'язок мовлення і мислення – методологічна основа розвитку мовлення школярів. Періоди розвитку мовлення дитини і фактори, що впливають на розвиток мовлення в умовах навчання. Аналіз програми з розвитку мовлення учнів 1-4 класів згідно з теоретичним і практичним матеріалом у підручниках з української мови. Перекази, твори, їх види та методика проведення.

Формування в учнів поняття про мову і мовлення. Основні методи і прийоми формування в учнів початкових класів елементарних уявлень про мову як знакову систему. Робота над діалогом на уроці читання. Вправи на спостереження за інтонаційними особливостями висловлюваних в діалозі думок у формі речень-запитань, речень-привітань, речень-відповідей, речень-прохань, речень, за допомогою яких висловлюють вдячність, вибачення, застереження, задоволення або незадоволення, обурення, наказ, розпорядження тощо. Завдання і методика розвитку усного монологічного мовлення. Види шкільних монологів (переказ прочитаного або прослуханого, побаченого; розповідь на основі власного життєвого досвіду, за матеріалами екскурсій, за картиною; виступ на певну тему тощо) та методика підготовки до усних висловлювань. Методика формування в учнів уявлення про внутрішнє мовлення, його значення для розвитку зв'язного мовлення. Методи та прийоми ознайомлення учнів з типами текстів.

Вивчення елементів лексикології на уроках рідної мови. Лексикологія як лінгвістична основа методики словникової роботи в школі. Значення і завдання словникової роботи в 1-4 класах. Джерела збагачення словникового запасу учнів. Прийоми розкриття лексичного значення слів. Методика підготовки учнів до усвідомлення походження різних груп лексики: назви птахів, комах, тварин, рослин, дерев, кущів, овочів, фруктів, транспорту, речей, імен людей, професій, географічних назв тощо. Види лексичних вправ, їхнє значення, дидактичне спрямування, методика проведення.

Робота над реченням. Синтаксис – лінгвістична основа роботи над реченням у процесі розвитку мовленнєвих умінь. Речення як основна мовленнєва одиниця, складова зв'язного тексту. Види синтаксичних вправ. Методика ознайомлення із елементами синтаксису.

Вивчення фонетико-граматичного матеріалу на уроках української мови. Система вивчення основ фонетики і графіки на уроках української мови в початкових класах. Фонетичні вправи, методика їх проведення. Будова слова. Методика ознайомлення учнів із будовою слова. Система та методика вивчення частин мови у початкових класах. Специфіка, методи та прийоми вивчення службових слів на уроках української мови в початкових класах. Орфографічне правило, методика ознайомлення учнів з правилами написання слів. Диктанти, методика їх проведення. Види мовного розбору на уроках української мови та методика їх проведення.

Методика проведення уроків класного та позакласного читання. Методика вивчення творів різних жанрів на уроках української мови в початкових класах. Словниково-орфоепічна робота, її місце на уроках читання. Урок позакласного читання, специфіка його проведення.

#### **4. Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»**

Завдання і методологічні основи методики викладання природознавства. Завдання, методологічні основи методики викладання природознавства, зв'язок з іншими предметами. Нове педагогічне мислення. Сучасна концепція початкової освіти. Роль екологічного виховання в системі шкільної освіти. Розвиток методики викладання природознавства в Україні. Світові надбання у методиці викладання природознавства. Зміст курсу «Природознавства» в початковій школі. Структура навчального матеріалу, принципи відбору навчального матеріалу, сутність та особливості, напрямки ознайомлення з навколишнім світом та природознавством.

Форми організації освітнього процесу. Форми організації освітнього процесу. Урок – основна форма організації освітньої діяльності. Комбінований урок. Урок засвоєння нових знань. Предметні уроки. Урок-екскурсія - одна з форм організації освітнього процесу. Урок узагальнення і систематизації знань. Нестандартні форми організації навчальної діяльності. Позаурочна та позакласна робота. Предмет і завдання. Індивідуальна позакласна робота з природознавства. Гурткова та масова позакласна робота з природознавства.

Методи та прийоми навчання. Сучасний підхід до поняття методу. Сучасна класифікація методів, що використовуються на уроках природознавства. Активні методи та форми навчання природознавства. Інтегрування на уроках природознавства. Інтенсивні методики (структурно-логічні схеми, блок-схеми). Бесіда, як метод формування природничих знань на уроках з курсу «Природознавства». Розповідь, як метод формування природничих знань на уроках з курсу «Природознавства». Спостереження, як найефективніший метод пізнання природи (розвиток розумової діяльності дітей у процесі спостережень). Дослід (експеримент), його структура, види, місце досліду на уроці природознавства. Методика роботи на уроці природознавства з наочними посібниками. Екранні посібники. Методика роботи з підручниками, нетрадиційними засобами навчання (газети, журнальні статті, теле- та радіопередачі). Методика роботи з глобусом та картою. Використання гри, цікавих матеріалів, малювання і креслення схем,

моделювання на уроках з курсу «Природознавства». Формування загальних та одиничних уявлень. Розвиток понять в процесі вивчення природознавства. Реалізація дидактичної мети. Методологічні прийоми: порівняння, аналогія, протиставлення, доказовість. Нестандартні методи та прийоми формування уявлень. Реалізація виховної мети у процесі пізнання природи. Формування загальнолюдських якостей та екологічних принципів.

Форми та методи контролю. Форми та методи контролю знань, що одержали учні початкових класів на уроках з курсу «Природознавства».

Матеріальна база навчання природознавства. Значення матеріальної бази. Класифікація обладнання. Організація кутка живої природи. Кабінет (відділ) природознавства. Навчально-дослідна ділянка. Географічний майданчик. Організація роботи.

Особливості вивчення природознавства в початкових класах. Особливості вивчення «Природознавства» в першому класі. Вимоги до знань і умінь учнів. Організація спостережень, типи уроків природознавства в четвертому класі. Зміст предмету і особливості його вивчення. Особливості вивчення природознавства в малокомплектній школі.

## **5. Методика навчання образотворчого мистецтва в початковій школі.**

Зміст і науково-теоретичні основи навчання учнів образотворчого мистецтва. Мета та завдання уроків образотворчого мистецтва в початковій школі. Гармонійний розвиток школяра засобами образотворчого мистецтва. Учитель-організатор навчально-виховного процесу на уроках образотворчого мистецтва. Урок як основна форма організації навчальної роботи в школі. Принципи та структура шкільної програми. Планування та організація навчально-виховної роботи в школі з образотворчого мистецтва. Сучасні наукові підходи до моделювання та організації навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі.

Методика проведення уроків малювання з натури, пам'яті та з уяви. Малювання з натури – це школа зображувальної грамоти. Вікові особливості сприйняття та відображення предметів натури учнями 1-4 класів. Методика проведення уроків малювання з натури, з пам'яті та з уяви. Перевірка, принципи та критерії оцінки дитячих малюнків.

Методика проведення уроків малювання на теми навколишнього життя. Малювання на теми навколишнього життя, як один із основних видів роботи з образотворчого мистецтва. Роль тематичного малювання в розвитку творчого не стереотипного мислення, фантазії, почуття гармонії та естетичного смаку. Зв'язок малювання на теми оточуючого життя з малюванням з натури та іншими видами робіт. Вікові можливості сприйняття та відображення навколишньої дійсності учнями початкових класів. Методика проведення уроку на теми навколишнього життя в початкових класах. Особливості методики проведення уроків малювання на теми літературних творів.

Методика проведення уроків декоративно-прикладного мистецтва. Декоративно-прикладна робота в початкових класах. Завдання сучасної школи, щодо художньо-естетичного виховання дітей і залучення їх до збереження та

розвитку художніх і культурних традицій українського народу. Методика ознайомлення школярів з народним декоративно-прикладним мистецтвом. Методика проведення уроку декоративно-прикладного мистецтва. Можливості учнів засвоювати правила стилізації реальних форм у декоративні залежно від віку. Ознайомлення школярів з основами технічної естетики (дизайн).

Методика проведення уроків ліплення. Ліплення як вид скульптурної роботи. Ліплення за програмою початкової школи. Освітнє та виховне значення уроків ліплення. Інструменти, матеріали та приладдя для ліплення. Правила гігієни та техніка безпеки при роботі з пластичними матеріалами. Види, способи та прийоми ліплення. Підготовка вчителя до уроків ліплення. Методика проведення уроків ліплення в початковій школі. Методика перевірки, критерії оцінювання робіт учнів з ліплення.

Методика ознайомлення школярів з творами образотворчого мистецтва. Основні поняття: композиційні особливості, колорит, живопис, графіка, скульптура, декоративно-прикладне мистецтво.

Педагогічний малюнок. Значення педагогічного малюнка на уроках та в позакласній роботі в початкових класах. Види педагогічного малюнка. Особливості малюнка вчителя на класній дошці. Методика виконання педагогічного малюнка.

Методика позакласної та позашкільної роботи з образотворчого мистецтва в початковій школі. Місце і роль позакласної роботи в школі у гармонійному розвитку учнів початкових класів. Завдання, форми і методи проведення позакласної роботи з образотворчого мистецтва. Гурток як основна форма позакласної з образотворчого мистецтва у початкових класах. Планування роботи гуртка. Методика проведення гурткового заняття. Організація та оформлення виставок творчих робіт учнів.

Завдання трудового навчання і виховання на сучасному етапі розвитку початкової школи. Завдання і зміст курсу «Методика трудового навчання». Взаємозв'язок навчального матеріалу з курсами педагогіки і психології і практикумом в навчальних майстернях. Сучасні концепції трудового навчання молодших школярів.

Психолого-педагогічні основи трудового навчання молодших школярів. Трудове навчання як засіб формування творчо-активної особистості дитини. Розвиток, виховання і навчання – єдиний педагогічний процес. Розвиваючий характер трудового навчання в початкових класах. Фізичний і розумовий розвиток в процесі трудової політехнічної підготовки учнів. Моральне, трудове і естетичне виховання. Виховання охайності, дисциплінованості, колективізму, відповідальності. Критичне ставлення до результатів своєї праці.

Обладнання трудового навчання в початкових класах. Технічні засоби навчання та наочно-методичне забезпечення уроків трудового навчання в початкових класах.

Методи навчально-виховної роботи з трудового навчання учнів початкових класів. Основні системи трудового навчання та їх характеристики. Системи трудового навчання в початкових класах сучасної загальноосвітньої школи. Характеристика методів трудового навчання, що визначаються за

видами діяльності учнів: репродуктивні, частково-пошукові, проблемні, дослідницькі.

Урок трудового навчання. Дотримання на уроках праці основних принципів навчання: науковість, зв'язок теорії з практикою, систематичність, послідовність, наочність, свідомість, доступність, міцність засвоєння знань, виховний і розвиваючий зміст навчання. Політехнічний принцип навчання. Планування навчального процесу з трудового навчання на навчальний рік, півріччя, тиждень. Попередня та безпосередня підготовка вчителя до уроку. Проведення аналізу уроку з трудового навчання. Типи помилок учнів на уроках трудового навчання. Різноманітність форм перевірки знань, умінь і навичок. Організація та проведення на уроках дослідів, спостережень, розрахунків, лабораторних робіт. Специфіка уроків трудового навчання з шестилітками та в малокомплектній школі. Використання на уроці наочності та ігрових моментів. Особливості уроків праці в малокомплектній школі. Однопредметні та однотемні уроки трудового навчання для учнів двох і трьох класів. Диференційований підбір виробів і робіт. Застосування дидактичних роздаткових матеріалів, технологічних карток.

## **7. Методика музичного виховання в початковій школі.**

Основні проблеми і завдання музичного виховання учнів на сучасному етапі. Зміст і завдання курсу «Методика музичного виховання», його зв'язок з іншими дисциплінами, які вивчаються згідно навчального плану. Музичне виховання як складова частина художнього і естетичного виховання учнів, формування їх особистості. Специфіка музики як мистецтва, її навчальні, розвиваючі і виховні можливості. Актуальні проблеми виховання підростаючого покоління, формування їх музичних інтересів, музичної культури. Основні завдання музичного виховання в загальноосвітній школі, згідно сучасних вимог щодо навчання і виховання.

Структура музикальності і вікові особливості музичного розвитку дітей. Музикальність і її основні компоненти. Музично-сенсорні здібності. Здібності до різних видів музичної діяльності (здібності цілісного і диференційованого сприймання, виконавські здібності, творчі здібності). Б. Теплов про психологію музичних здібностей. Аналіз поглядів на цю проблему різних вчених. Взаємозв'язок фізіологічних і психологічних особливостей дітей з динамікою їх музичного розвитку на різних вікових етапах. Діагностика музичних здібностей дитини. Врахування індивідуальних і вікових особливостей в процесі музичного виховання учнів.

Урок музики – основна форма музичного, виховання учнів. Важливість уроків музики як основного джерела впливу на всіх дітей у напрямі їх музичного виховання, формування їх музичної культури. Сучасні програмові вимоги до уроку музики в школі. Типи уроків музики (комбінований, урок-бесіда, урок-концерт). Структура стандартного уроку музики комбінованого типу (організаційна частина; розспівування з освоєнням музичної грамоти; розучування пісні; музично-ритмічні рухи; слухання музики; закріплення, опитування; підсумок уроку і домашнє завдання). Принцип тематизму і проблема цілісного підходу до уроку музики, ефективного поєднання різних

видів музичної діяльності. Особливості проведення уроків музики в сільській одно- і малокоплектній школах. Д. Кабалевський про педагогічну оцінку на уроці музики. Кабінет музики в школі, вимоги до його обладнання і оформлення.

Методика проведення уроків музики в початкових класах. Вікові особливості і музичний розвиток дітей молодшого шкільного віку. Специфіка уроків музики у першому класі, обумовлена особливостями музичного розвитку дітей 6-річного віку. Необхідність наступності музичного виховання в дитячому садку і школі. Ігрова діяльність як основа музично-виховної роботи з шестилітками. Програмові вимоги і зміст музичного виховання учнів початкових класів. Побудова і методика проведення уроків музики різного типу в початкових класах.

## **6. Методика навчання освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура»**

Основи української національної системи фізичного виховання. Предмет теорії і методики фізичного виховання учнів початкових класів. Завдання, засоби і форми роботи по фізичному вихованню.

Загальні основи навчання фізичних вправ. Принципи побудови процесу фізичного виховання і методи фізичного виховання. Аналіз учбової програми.

Загальна характеристика фізичних якостей. Методика розвитку швидкості, витривалості, сили, гнучкості, спритності. Комплексний характер розвитку фізичних якостей у молодших школярів.

Характеристика стройових вправ. Стрій і його структурні елементи. Стройові прийоми. Переміщення. Шиккування. Перешикування. Розмикання. Змикання. Характеристика загальнорозвиваючих вправ. Вимоги до складання комплексів загальнорозвиваючих вправ. Місце загальнорозвиваючих вправ на уроці. Підготовчі і спеціальні вправи. Специфіка застосування загальнорозвиваючих вправ на уроках з дітьми 1-4 класів. Основні вихідні положення для загальнорозвиваючих вправ. Характеристика стройових вправ. Стрій і його структурні елементи. Стройові прийоми. Переміщення. Шиккування. Перешикування. Розмикання. Змикання. Характеристика загальнорозвиваючих вправ. Вимоги до складання комплексів загальнорозвиваючих вправ. Місце загальнорозвиваючих вправ на уроці. Підготовчі і спеціальні вправи. Специфіка застосування загальнорозвиваючих вправ на уроках з дітьми 1-4 класів. Основні вихідні положення для загальнорозвиваючих вправ.

Загальна характеристика, техніка виконання і методика навчання фізичних вправ із розділу «Легка атлетика» (ходьба і біг, стрибки, метання). Характеристика ходьби. Види та послідовність навчання. Характеристика бігу. Види та послідовність навчання. Характеристика метань. Види метань. Послідовність навчання. Умови проведення метань. Метання способом із-за спини через плече. Характеристика стрибків, міри безпеки. Підстрибування та стрибки з короткою скакалкою. Послідовність навчання. Стрибки з висоти. Стрибки у висоту з прямого розбігу. Послідовність навчання. Стрибки у висоту

способом «перекрокування». Послідовність навчання. Стрибки у довжину з місця. Стрибки у довжину з розбігу.

Загальна характеристика, техніка виконання і методика навчання фізичних вправ із розділу «Гімнастика» (акробатичні вправи, виси, опорні стрибки, лазіння). Характеристика акробатичних вправ. Види акробатичних вправ : переكات назад із упору присів, Переكات вбік із упору стоячи на колінах, перекид вперед із упору присів, стійка на лопатках, змішані і прості виси. Методичні рекомендації та страхування акробатичних вправ. Послідовність навчання опорних стрибків. Загальна характеристика, види, методика навчання повзання, підлізання, пролізання, перелізання, лазіння.

Загальна характеристика і методика навчання рухливих ігор. Характеристика рухливих ігор. Місце на уроці. Вибір гри. Фізичне навантаження. Підготовка місця та інвентаря для гри. Місце керівника при роз'ясненні гри, вибір ведучих, помічників. Керівництво грою. Суддівство, закінчення гри. Підведення підсумків гри. Сутність гри у футбол. Технічні елементи гри у футбол(переміщення, передача і зупинка м'яча, ведення м'яча. удари по воротах, вкидання із-за бокової лінії, прийоми гри воротаря). Обладнання та інвентар для гри у футбол. Сутність гри у баскетбол. Технічні елементи гри у футбол (переміщення, передача і ловля м'яча, ведення м'яча, кидки в кошик). Обладнання та інвентар для гри у баскетбол.

Загальна характеристика, техніка виконання і методика навчання фізичних вправ із розділу «Спортивні ігри» (футбол, баскетбол). Сутність гри у футбол. Технічні елементи гри у футбол(переміщення, передача і зупинка м'яча, ведення м'яча. удари по воротах, вкидання із-за бокової лінії, прийоми гри воротаря). Обладнання та інвентар для гри у футбол. Сутність гри у баскетбол. Технічні елементи гри у футбол(переміщення, передача і ловля м'яча, ведення м'яча, кидки в кошик). Обладнання та інвентар для гри у баскетбол.

Загальна характеристика, техніка виконання і методика навчання фізичних вправ із розділу «Лижна підготовка». Характеристика занять лижною підготовкою. Завдання по навчанню лижною підготовкою в школі. Характеристика одягу, підбір і зберігання інвентарю. Особливості проведення уроку по лижній підготовці. Стропові вправи з лижами і на лижах. Методика навчання пересування на лижах. Підйоми та спуски на лижах. Ігри на заняттях лижною підготовкою.

Урок – основна форма роботи з фізичного виховання у початкових класах (завдання уроку, структура, типи, методи організації учнів на уроках фізкультури). Загальні та специфічні особливості уроків фізкультури. Вимоги до уроку фізкультури. Завдання уроків фізкультури. Структура уроку фізкультури(вступно-підготовча, основна, заключна ). Підготовки вчителя до уроку. Особливості складання конспекту уроку фізкультури. Домашнє завдання.

Фізкультурні заходи в режимі навчального дня школи. Загальна характеристика, організація і методика проведення гімнастики до занять. Загальна характеристика, підбір вправ і методика проведення фізкультурної хвилини. Характеристика фізкультурних пауз. Загальна характеристика,

організація і методика проведення динамічних перерв та спортивних годин у групі продовженого дня.

Позакласна робота з фізичного виховання в школі(фізкультурні свята, пішохідні переходи, спортивні секції. спортивні змагання). Завдання позакласної роботи. Основні форми позакласної роботи. Проведення спортивних змагань(характеристика, положення змагань, види, основні системи проведення змагань по спортивним іграм). Проведення екскурсій, походів, прогулянок(завдання, організація, методика проведення).

Фізичне виховання учнів поза школою. Основні завдання та форми позакласної роботи. Фізичне виховання за місцем проживання, організація фізичного виховання в літніх таборах відпочинку дітей, індивідуальні самостійні заняття.

Основи планування і контроль навчальної роботи. Загальна характеристика та види планування. Загальний план роботи школи по фізичному вихованню на навчальний рік. План-графік розподілу навчального матеріалу на навчальну четверть. Облік роботи з фізичного виховання(попередній, поточний, підсумковий).

Створення матеріальної бази та боротьба проти травматизму. Створення матеріальної бази, як одна з умов ефективного функціонування системи фізичного виховання. Використання нестандартного обладнання та вимоги до нього. Особливості обладнання спортивного залу для учнів початкових класів. Особливості обладнання спортивного майданчика для учнів початкових класів. Створення методичного кабінету з фізичного виховання в школі. Боротьба проти травматизму.

#### **4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ**

Для перевірки теоретичної і практичної підготовки вступників екзамен проводиться у формі тесту, складеного відповідно до цієї програми. На виконання тесту (фахового випробування) відводиться 90 хвилин (1,5 години).

Тест складається з 15 завдань, сформульованих або у формі практичної задачі або у формі теоретичного питання з п'ятьма варіантами відповіді на відповідне завдання. Серед відповідей правильною є лише одна. Виконуючи завдання, необхідно вказати правильний варіант відповіді.

Правильна відповідь на кожне із завдань оцінюється у **8 балів**, а неправильна – **0 балів**. Загальна максимальна сума можливо набраних балів дорівнює **120 балам**. Вступне фахове випробування оцінюється за шкалою **від 80 до 200 балів: кількість балів за вступне випробування = 80 + x\*8**, де x – кількість правильних відповідей.

Вступник, який набрав менше 100 балів із вступного випробування, отримує оцінку «не склав».

#### **5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 576 с. (Альма-матер).
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997.

376 с.

3. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). Київ : Райдуга, 1994. 61 с.
4. Закон України «Про загальну освіту». *Відомості Верховної Ради*. 1999. №28.
5. Закон України «Про освіту». Київ : Генеза, 1996. 36 с.
6. Закон України «Про позашкільну освіту». *Відомості Верховної Ради*. 2000. №46.
7. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія і методика виховання. Школознавство : Реком. МОНУ як навч. посібник для студентів. Київ : Кондор, 2014. 390 с.
8. Фіцула М.М. Педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 528с.
9. Вашуленко М.С. Мова і мовлення в початковій школі. Київ : Освіта, 2006. 117 с.
10. Державний стандарт початкової загальної освіти. *Початкова освіта*. № 18. травень 2011. С.8-30.
11. Методика навчання української мови у початковій школі / за наук. ред. М.С. Вашуленко. К : Літера ЛТД, 2010. 364с.
12. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 кл. К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. 392с.
13. Науменко М.М. Сучасний урок української мови в початковій школі. М.М. Науменко. – Тернопіль : «Астон», 2005. - 271с.
14. Савченко О.Я. Методика літературного читання у початкових класах. О.Я. Савченко. К. : Освіта, 2012. 287с.
15. Хорошковська О.Н. Методика навчання української мови в початкових класах / О.Н. Хорошковська. К. : Промінь, 2006. 256с.
16. Богданович М. В. Математика 2 клас : Підруч. для 2 класу ЗНЗ. Реком. МОНмолодьспорт України / М. В. Богданович, Г. П. Лищенко. К. : Генеза, 2012. – 160 с.
17. Богданович М. В. Математика. 1 клас : Підручник для ЗНЗ. Реком. МОНмолодьспорт України / М. В. Богданович, Г. П. Лищенко. К. : Генеза, 2012. 160 с.
18. Богданович М. В. Методика викладання математики в початкових класах : Навч. посібник / М. В. Богданович, М. В. Козак, Я. А. Король. – 3-тє вид., перероб. і доп.. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2010. 336 с.
19. Богданович М. В. Методика викладання математики в початкових класах / М. В. Богданович, М. В. Козак, Я. А. Король. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2010. 336 с.
20. Король Я. А. Математика. Методика роботи над текстовими задачами.
21. 4 клас / Я. А. Король, І. Я. Романишин. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2003. 184 с.
22. Король Я. А. Практикум з методики викладання математики в початкових класах : Реком. МОНУ як навч. посібн. для педаг. університ. та інстит. / Я. А. Король. – Тернопіль : Мандрівець, 1998. 136 с.
23. Нестандартні уроки з математики 1-4 класи. К.: "Шкільний світ", 2010.

120 с. (Початкова освіта. Бібліотека (Бібліотека "Шкільного Світу")).

24. Рівкінд Ф. М. Математика 3 клас : Реком. МОНУ як підруч. для загальноосвітніх навчальних закладів / Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницька. К. : ВД "Освіта", 2013. – 192 с.

25. Рівкінд Ф. М. Математика. 1 клас : Підручник. Реком. МОНмолодьспорт України / Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницька. К. : Освіта, 2012. – 144 с.

26. Рівкінд Ф. М. Математика. : підруч. для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницька. К. : Видавничий дім "Освіта", 2012. 160 с.

27. Андрусенко А. Педагогічна суть сучасного уроку. Завуч 2006. №13.

28. Василенко В. Впровадження інтерактивних форм і прийомів в організацію навчання учнів. *Початкова школа*. 2005. №7.

29. Дмітрієва К. Новітні технології у навчально-виховному процесі .Шкільний світ. 2003. №22.

30. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 кл. К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. 392с.

31. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамати : Навч. посібник. К. : Вища школа, 2002.

32. Кабиш І.Ю. Розвиток художніх здібностей дітей молодшого віку / з досвіду роботи /І.Ю.Кабиш. К. : Радянська школа, 1980.

33. Коповець С.В. Образотворче мистецтво в початковій школі : Методичний посібник. Київ : Академія педагогічних наук України, 2000. 128 с.

34. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. 392 с.

35. Веремійчик І.М. Майструй і твори : Навчальний посібник з трудового навчання для 1,2,3, класів. К. : Освіта,1997.

36. Комар О.А. Інтерактивні технології співпраці. *Початкова школа*. 2004. №9. С.5 - 7.

37. Кучерявий І.Т., Клейков О.І. Творчість – Основа розвитку потенційних джерел особистості : Навчальний посібник. К. : *Вища школа*, 2000. 288с.

38. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва в початковій школі : Посібник для вчителів. - Х. : Веста; Видавництво «Ранок», 2006.

39. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 кл. К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. 392с.

40. Печерська Е. Уроки музики в початкових класах : Навч. посібник. К., 2011. 136 с.

41. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі. Навч. метод. посібник. Тернопіль, 2008. 113 с.

42. Поплавська Ю.О. Методика навчання музичної грамоти в початковій школі : Навч.-метод. посіб. для вчит., студ. і магістрів. Вінниця : Нова Книга, 2007. 128 с.

43. Кушка Я.С. Методика музичного виховання дітей: навчальний посібник для вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації: У 2-х ч. Ч. 1 / Я.С. Кушка; Міністерство культури і туризму України, Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України. - 2-е вид., доопрац. Вінниця : Нова книга, 2007. 216 с.

44. Піров І. Практичний посібник «Співаю рідною краю». Ужгород: «Говерла», 2007. 201 с.
45. Андрощук Н.В. Рухливі ігри та естафети у фізичному вихованні школярів. Тернопіль: Підручники 1 посібника, 2001.
46. Ареф'єв В.Г., Столітенко В.В. Фізичне виховання в школі. К.: ІЗМН, 1999. 142 с.
47. Вільчковський Е.С., Козленко М.П., Цвек С.Ф. Система фізичного виховання молодших школярів. К., 1998. 129 с.
48. Волинець Ю.Й. Організація фізкультурно-оздоровчих заходів у режимі дня школяра. Луцьк., 1999. 145 с.
49. Козуб О.В., Могорита А.І. Фізкультхвилинки та ігри в 1-4 класах – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001.
50. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 кл. Київ : Освіта, 2012. 392с.